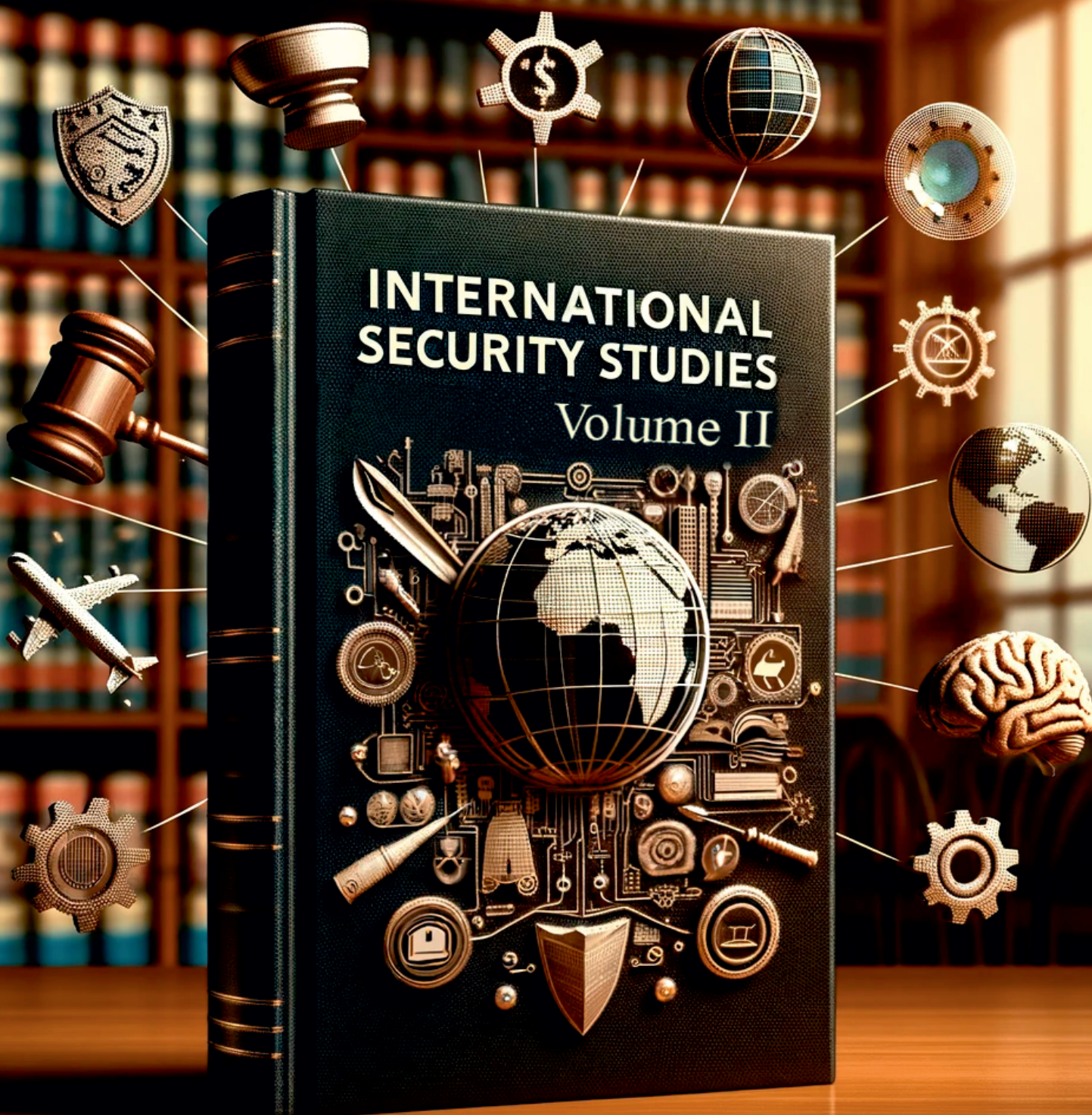

INTERNATIONAL SECURITY STUDIOS: MANAGERIAL, TECHNICAL, LEGAL, ENVIRONMENTAL, INFORMATIVE AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS

Norwegian University of Life Sciences

**INTERNATIONAL SECURITY STUDIOS:
managerial, technical, legal, environmental, informative
and psychological aspects**

*international
collective
monograph*

Volume II

Oslo, Kingdom of Norway – 2024

UDC 327(100)-049.5

I 61

DOI 10.5281/zenodo.10846686

Recommended for publication by the academic council of NMBU (protocol №. 12 dated 11. 03.2024)

Editorial committee:

Elin Kubberod, Professor, Prorektor for utdanning NMBU (Oslo, Kingdom of Norway);

Olha Balynska, Doctor of Law, Professor, Vice-rector of Lviv State University of Internal Affairs (Lviv, Ukraine);

Maksym Korniienko, Doctor of Law, Professor, Vice-rector of Odessa State University of Internal Affairs (Odessa, Ukraine).

Oleg Batiuk, Doctor of Law, Associate Professor, Chairman of the Board of the NGO "IESF" (Kyiv, Ukraine);

Reviewers:

Andrea Carugati, Professor, School of Economics and Business Sciences NMBU (Oslo, Kingdom of Norway);

Serhii Bielai, Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the State Security Department National Academy of the National Guard of Ukraine (Kharkiv, Ukraine);

Valeriy Kolesnyk, Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor National Academy of Security Service of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

M 58 International security studios: managerial, technical, legal, environmental, informative and psychological aspects. *International collective monograph. Volume II. NMBU, Research and Education.* 2024. – 605 p.

The International collective monograph is the result of the generalization of the conceptual work of scientists who consider current topics from such fields of knowledge as: management, technical sciences, law, ecology, information sciences and psychological sciences through the prism of international security studies.

For scientists, educational staff, PhD candidates, masters of educational institutions, university faculties, stakeholders, managers and employees of management bodies at various hierarchical levels, and for everyone, who is interested in current problems of management, technical sciences, law, ecology, information sciences and psychological sciences through the prism of international security studies.

ISBN 978-82-327-0549-9

© NMBU 2024;

© The collective of authors 2024.

External resources

Indexed in

 OpenAIRE

Copyright NIFU: CC BY 4.0

AUTHORS:

CHAPTER 1.

Iryna V. BASYSTA

Doctor of Legal Sciences, Professor
Professor at the Department of the Criminal
Procedure and Criminology
Lviv State University of Internal Affairs
Member of the Academic Advisory Council
under the Supreme Court
(26, Horodotska str, Lviv, 79007, Ukraine)
basysta-i@ukr.net,
<https://orcid.org/0000-0001-9707-7386>

CHAPTER 3.

Victor BESCHASTNYI

Head of the Secretariat of the Constitutional
Court of Ukraine,
Doctor of Science of Law,
Full Professor, Honored Lawyer of Ukraine,
Kyiv, Ukraine
beschastnyy.vm@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4650-7371>

Ielyzaveta LVOVA

Doctor of Science of Law, Full Professor,
Professor at Constitutional and International
Department, Institute of Law and Security,
Odessa State University of Internal Affairs,
Odessa, Ukraine
ielyzavetalvova@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3381-3185>

CHAPTER 5.

Ihor HANENKO

Candidate of Legal Sciences, Associate
Professor, Associate Professor of the
Department of Criminal Procedure and
Criminalistics of the
Odessa State University of Internal Affairs
isganenko2@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9993-1117>

CHAPTER 2.

Oleg BATIUK

Doctor of Law, Assistant Professor
Professor of the Department
of National Security
Lesya Ukrainka Volyn National University
(m. Lutsk Ukraine)
olegbatiukibrlpnt@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-2291-4247>

Iryna HRUSHKO

Candidate of Legal Sciences,
Department of national security
Lesya Ukrainka Volyn National University
(m. Lutsk Ukraine)
iragryshko167@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8444-4706>

CHAPTER 4.

Tetiana BORODENKO

PhD in Economics, Associate Professor of the
Department of Finance named after V. Fedosov,
Kyiv National Economic University named
after Vadym Hetman,
(54/1, Beresteysky prospect (Prospect
Peremogy), 03057, Kyiv, Ukraine)
borodenko.tetiana@kneu.edu.ua
<http://orcid.org/0000-0003-3202-5491>

CHAPTER 6.

Viktoriiia HOLUBIEVA

Ph. D. (in Law), Professor,
Professor of the Department of Public and
International Law
Kyiv National Economic University named
after Vadym Hetman
(54/1, Beresteiska Avenue, Kyiv, 03057,
Ukraine)
vicgolubeva@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3903-3451>

AUTHORS:

CHAPTER 7.

Kateryna HURKOVSKA

senior lecturer of the Department of
Administrative Law and Administrative
Process of the Lviv State University of Internal
Affairs

(Ukraine, 79007, Lviv, 26 Horodotska St.)

gurkovska.kateryna@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-5026-626X>

Volodymyr BRATKOVSKYI

Doctor of Law, Associate Professor
of the Department of Administrative Law and
Administrative Process

Lviv State University of Internal Affairs,
(Ukraine, 79007, Lviv, 26 Horodotska St.)

v.bratkovskyi@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-0382-3611>

CHAPTER 9.

Marat KOVAL

Candidate of Legal Sciences,
judge of the Fifth Administrative
Court of Appeal

rezident.yug@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0005-4781-6431>

CHAPTER 11.

Anatolii NIKITIN

Candidate of Legal Sciences. Associate
Professor.

Vice-rector of the Odessa State University of
Internal Affairs,
Odessa, Ukraine

ugsbeplumvs@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1376-6764>

CHAPTER 8.

Oleksandr KALINICHENKO

PhD, Captain, Deep sea captain.
chief122@ukr.net,

<https://orcid.org/0000-0003-1273-7328>

Olena SIMONENKO

senior lector

National Academy of the Security Service of
Ukraine.

Special Department of the Study- Scientific
Institute of the State Security
(22, Mychayla Maksymovycha str., Kyiv,
03022, Ukraine)

Alena551255@ukr.net,

<https://orcid.org/0009-0000-7774-994X>

CHAPTER 10.

Oksana MOROZ

candidate of legal sciences, associate professor,
Associate Professor of the Department of
Administrative Law and Administrative
Process, Lviv State University
of Internal Affairs.

Lviv, Ukraine.

ksunya_82@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-0574-1118>

CHAPTER 12.

Kostiantyn OROBETS

PhD in Law, Associate Professor,
Assistant at the

Department of Criminal Law Policy,
Yaroslav Mudryi National Law University
(77 Hryhoriia Skovorody St., Kharkiv, 61024,
Ukraine)

k.m.oropec@nlu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-8783-3950>

AUTHORS:

CHAPTER 13.

Alina POMAZA-PONOMARENKO

Doctor of Sciences in Public Administration,
Senior Researcher, Head of the Scientific
Department for State Security Problems,
Training Research and Production Centre of
National University of Civil
Protection of Ukraine
(61024, Ukraine, Kharkiv,
str. Chernyshevska, 94)
pomaza.ponomarenko@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5666-9350>

Dmytro TARADUDA

PhD in Technical Science, Associate professor,
Deputy Head of Department of organization
and technical support of emergency rescue
works of National University of Civil
Protection of Ukraine
(61024, Ukraine, Kharkiv,
str. Chernyshevska, 94)
taraduda_dv@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-9167-0058>

CHAPTER 15.

Tetiana VOLOSHANIVSKA

Candidate of Legal Sciences, Associate
professor,
Head of the International Cooperation
Department of the
Odesa State University of Internal Affairs
t.voloshanivska@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1060-5412>

CHAPTER 14.

Maryna TOPORKOVA

PhD in law, Associate Professor
State Biotechnological University, Department
of Law and European Integration,
(44, Alchevskiyh Street, 61002, Ukraine)
Senior researcher
Utena University of Applied Sciences,
(Maironio g. 7, Utena, 28142, Lithuania)
m.toporkova77@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3545-1448>

CHAPTER 16.

Igor FOLVAROCHNYI

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate
Professor at the Department of Psychology and
Pedagogy,
National University of Ukraine on Physical
Education and Sport
(1, Fizkultury Street, Kyiv, 02000, Ukraine)
igor.folv@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-9369-0199>

Anton HAK

Master's degree,
National University of Ukraine on Physical
Education and Sport.
(1, Fizkultury Street, Kyiv, 02000, Ukraine)
gakanton@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0009-5968-6557>

AUTHORS:

CHAPTER 17.

Olha KOMKOVA

Ph.D, senior category teacher, teacher-methodologist, MTFC ONTU,
(12 Chornomorskogo Kozatstva Street, Odesa,
65003, Ukraine)

olga_komk@ukr.net

<https://orcid.org/0009-0003-2430-7752>

Olga YAVTUSHENKO

senior category teacher, teacher-methodologist, MTFC ONTU,
(12 Chornomorskogo Kozatstva Street, Odesa,
65003, Ukraine)

molnovetskaya@ukr.net

<https://orcid.org/0009-0002-4842-493X>

Viktoriiia OLKHOVSKA

senior category teacher, teacher-methodologist,
MTFC ONTU,
(12 Chornomorskogo Kozatstva Street, Odesa,
65003, Ukraine)

viktoriaolkhovska708@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0006-6061-8066>

CHAPTER 19.

Olha YAKYMOWYCH

PhD in Pedagogy,
senior teacher at the department of philosophy
and pedagogy
of the Stepan Gzhytskyi National University
of Veterinary Medicine and
Biotechnologies of Lviv
(79010, 50 Pekarska street, Lviv, Ukraine)

yakimovichola@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-5366-2759>

CHAPTER 18.

Inna KOVALEVSKA

doctor of Pharmacy (Dr. habil.),
professor Department of Industrial Technology
of Drugs, National University of Pharmacy
(53, St. Grigory Skovorody,
Kharkiv, 61002, Ukraine)

i.kovalevska@nuph.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-5610-8334>

Olena RUBAN

doctor of Pharmacy (Dr. habil.),
professor, head of the Department of Industrial
Technology of Drugs,
National University of Pharmacy
(53, St. Grigory Skovorody,
Kharkiv, 61002, Ukraine)

ruban_elen@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-2456-8210>

CHAPTER 20.

Alona BURIAK

Candidate of Sciences (Economics),
Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
International Economic Relations and Tourism
National University «Yuri Kondratyuk
Poltava Polytechnic»

(Pershotravnevy avenue, 24, Poltava, 36000)

fem.buryak@nupp.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-0814-7459>

AUTHORS:

CHAPTER 21.

Iryna LEVCHENKO

PhD, Associate Professor of the Department
of International Economic
Relations and Tourism,
National University «Yuri Kondratyuk
Poltava Polytechnic»,
(24, Pershotravneva Avenue, 36011,
Poltava, Ukraine)

fem.novytska@nupp.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-7068-8320>

CHAPTER 23.

Nataliia YAKOVLIEVA-MELNYK

Master of Business Economics,
senior lecturer of the department of tourism and
hotel and restaurant business,
Dnipro Humanities University,

dguyanata12y@gmail.com,

<https://orcid.org/0000-0002-1266-1813>

CHAPTER 22.

Nataliia MAKSIUTA

Doctor of Philosophy, Researcher
National University «Yuri Kondratyuk Poltava
Polytechnic»

(24 Pershotravnevyi Ave.,
Poltava, 36000, Ukraine)

mns7000@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0002-0256-6986>

CHAPTER 7.

LEGAL REGULATION OF PREVENTING AND COMBATING DOMESTIC VIOLENCE

Kateryna HURKOVSKA

senior lecturer of the Department of Administrative Law and Administrative Process of the Lviv State University of Internal Affairs

(Ukraine, 79007, Lviv, 26 Horodotska St.)

gurkovska.kateryna@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-5026-626X>

Volodymyr BRATKOVSKYI

Doctor of Law, Associate Professor

of the Department of Administrative Law and Administrative Process

Lviv State University of Internal Affairs,

(Ukraine, 79007, Lviv, 26 Horodotska St.)

v.bratkovsky@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-0382-3611>

Abstract. This article is devoted to a comprehensive study of the legal basis for preventing and combating domestic violence from the perspective of Ukraine's European integration direction and the commitments made regarding the implementation of the Istanbul Convention. The problem of legal regulation of prevention and countermeasures against domestic violence in modern society has been studied, international and national legal acts aimed at preventing this negative phenomenon and protecting victims of domestic violence have been analyzed. The main principles and mechanisms of action of these legislative acts, as well as their effectiveness in the fight against domestic violence, are considered.

The main principles and mechanisms of action of these legislative acts, as well as their effectiveness in the fight against domestic violence, are considered. Conclusions were made about the possibility of further improvement of the legal field in this area to ensure proper protection of human rights and combating violence in the family environment.

Keywords: domestic violence, legal regulation, legislation, counteraction, prevention, Istanbul Convention.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Анотація. Дана стаття присвячена комплексному дослідженню правових засад запобігання та протидії домашньому насильству із позиції євроінтеграційного напрямку України та взятих на себе зобов'язань щодо імплементації Стамбульської конвенції. Досліджено проблему правового регулювання запобігання та протидії домашньому насильству в сучасному суспільстві, проаналізовано міжнародні та національні нормативно-правові акти, спрямовані на запобігання цьому негативному явищу та захист постраждалих від домашнього насильства. Розглянуто основні принципи та механізми дії цих законодавчих актів, а також їх ефективність у боротьбі з домашнім насильством. Зроблено висновки про можливість подальшого вдосконалення правового поля в цій сфері для забезпечення належного захисту прав людини та протидії насильству в сімейному середовищі.

Ключові слова: домашнє насильство, правове регулювання, законодавство, протидія, запобігання, Стамбульська конвенція.

Вступ. Протидія домашньому насильству справді відіграє ключову роль у суспільному розвитку, оскільки вона безпосередньо стосується безпеки, гідності та благополуччя людей. Це не лише соціальна проблема, а й порушення прав людини, яке потребує ретельного правового регулювання та впровадження належних заходів для його запобігання та припинення. Кожен випадок насильства порушує права та свободи конкретної особи, ставлячи її під загрозу та обмежуючи можливості самозахисту. Це вимагає негайного втручання з боку держави і суспільства для забезпечення безпеки та захисту потерпілих. Так, пандемія COVID-19 та пов'язані з нею карантинні обмеження призвели до збільшення ізоляції багатьох сімей, що в свою чергу сприяло зростанню випадків домашнього насильства. Відсутність можливості вільного виходу з дому та підвищений стрес через економічні труднощі та загальний невпевнений стан можуть підштовхнути до насильницької поведінки чи збільшити існуючі напружені відносини в родині.

В умовах повномасштабного вторгнення з боку росії ситуація в Україні загострилася, включаючи і проблему домашнього насильства. Хоча офіційна статистика може показувати зменшення рівня цього виду насильства, деякі дослідники розглядають цю тенденцію як результат більшої уваги до інших питань, таких як безпека та захист життя громадян в умовах війни та конфлікту з російською федерацією. Такі події можуть змусити людей об'єднатися та приділити більше уваги загальному благополуччю та безпеці, зокрема у власних сім'ях та родині. Окупація частини території України та активні бойові дії у певних регіонах спричинили складнощі у забезпеченні належного захисту осіб від домашнього насильства.

Умови збройного конфлікту можуть породжувати несприятливе середовище для здійснення ефективних заходів протидії домашньому насильству, так як у таких умовах державні ресурси та увага можуть бути спрямовані переважно на військові потреби та безпеку.

Проте, в умовах воєнного стану Україна виявила ще більшу активність у євроінтеграційному процесі, тому у 2022 році була ратифікована Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, відома як Стамбульська конвенція. Також прийнято ряд законодавчих актів, спрямованих на впровадження європейських стандартів у різні сфери життєдіяльності. Ці кроки свідчать про зобов'язання України впроваджувати міжнародні норми та стандарти в сфері захисту прав жінок та боротьби з домашнім насильством.

Методологічні засади протидії домашньому насильству визначались у працях багатьох вчених, зокрема: О.М. Бандурки, А.І. Берендєєвої, Ю.П. Битяка, М.А. Бондаренка, І.В. Дроздової, Г.К. Ісмуханової, О.В. Ковальової, Р.А. Калюжного, О. Д. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, Л.В. Левицької, І.В. Литвиненко, О.В. Лисової, П.С. Матишевського, В.В. Медведської, О.М. Мердової, О.Б. Мороз, В.І. Олефіра, Л.М. Сукмановської, О.В. Тюріної, Л.О. Феценко, Н.Б. Шамрук, М.Г. Щитова, В.К. Шкарупи, Х.П. Ярмачі, С.С. Яценка та ін.

Проте, питання вдосконалення правового регулювання запобігання та протидії домашньому насильству залишається актуальним у контексті активного євроінтеграційного процесу та потреби в імплементації міжнародних стандартів у національне законодавство. Розвиток теоретичних підходів до розроблення законодавчих змін, які відповідали б вимогам протидії домашньому насильству, потребує подальших наукових досліджень з метою формулювання пропозицій щодо вдосконалення механізмів захисту особи від домашнього насильства та пошуку юридичних інструментів для протидії такому протиправному явищу. Все це підкреслює актуальність проведення дослідження у цій сфері.

1. Міжнародне законодавство та політика ЄС щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

Розвиток української державності, відновлення гуманістичних та справедливих цінностей у суспільстві та пошук шляхів його демократичного просування стимулює використання та збагачення конкретним демократичним змістом основних принципів нормативно-правового регулювання системи запобігання та протидії домашньому насильству. Забезпечення безпеки від насильства є не лише обов'язком держави, але й важливою суспільно-політичною місією. Тому регулювання захисту від домашнього насильства не забезпечує досягнення поставлених цілей без урівноваженої державної політики, спрямованої

на захист основних принципів демократії та, відповідно, прав та інтересів кожного громадянина. Основними складовими нормативно-правового забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству є створення та підтримка юридичної бази, яка визначає конкретні норми та процедури ефективного регулювання системи захисту від домашнього насильства.

Нормативно-правове забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству можна описати як процес створення та підтримки конструктивних функціонально-організаційних характеристик системи запобігання та протидії домашньому насильству за допомогою нормативно-правових інструментів.

Для вивчення законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству беруть за основу розподіл нормативно-правових актів у залежності від суб'єкта їх видання й виокремлюють такі групи: - міжнародні нормативно-правові акти у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; - закони України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; - підзаконні нормативно-правові акти у сфері запобігання та протидії домашньому насильству (Мороз О.Б., Хатнюк Ю.А., 2023).

Міжнародні норми, які спрямовані на боротьбу з домашнім насильством, виступають основою національного законодавства України у сфері запобігання та протидії цьому явищу. Домашнє насильство, зазвичай, має гендерну природу, тобто спрямоване на жінок саме через їхню стать, і в своїй суті є формою статевої дискримінації. Таким чином, національне законодавство про запобігання домашньому насильству базується на міжнародних документах, які гарантують рівні права жінок та чоловіків і забороняють дискримінацію та насильство з огляду на стать. Відповідно до Статті 2 Загальної декларації прав людини ([URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text)), прийнятої в 1948 році, кожна особа має право на всі права та свободи, визначені у цій Декларації, незалежно від її раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного або соціального походження, майнового, станового або іншого статусу. Цей нормативно-правовий акт передбачає, що ніхто не може бути підданий насильству у будь-якій формі. Він є основоположним для всіх інших актів в галузі прав людини, оскільки містить права, які є невід'ємними і непорушними, і підлягають обов'язковому захисту державою.

Незважаючи на те, що Декларація була прийнята значний час тому, її принципи залишаються актуальними і постійно враховуються та розвиваються в інших міжнародних та національних правових документах.

Декларація прав дитини ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text)), прийнята у 1959 році, відзначається тим, що вона є першим міжнародним документом, що

визнає та закріплює права дітей. У Декларації було визнано, що через фізичну та розумову незрілість дитина потребує спеціального захисту і піклування, зокрема належного правового захисту. Ця ідея, по суті, стала вихідною точкою для створення широкої бази міжнародних актів, спрямованих на визнання та захист прав дитини.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (*URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text*), прийнятий у 1966 році (і набув чинності для України 19 жовтня 1973 року), визначає, що права та обов'язки подружжя є рівними. Цей принцип має особливе значення в контексті боротьби з економічним насильством, оскільки згідно з вказаною статтею один з членів сім'ї не може використовувати свій фінансовий контроль над родиною для маніпулювання іншими членами сім'ї. Таким чином, неможливе використання цього факту для набуття переваги в розпорядженні сімейним бюджетом. Стаття 24 Пакту вказує, що кожна дитина має право на заходи захисту, які враховують її особливе становище як неповнолітньої, надані з боку її сім'ї, суспільства та держави. Тобто, малолітня дитина має право на особливий захист з боку сім'ї, суспільства і держави, а також ця стаття дає державі повноваження втручатися у сімейні справи у випадку, якщо існує загроза безпеці дитини. До того, як цей принцип було закріплено на міжнародному рівні, ставлення до дитини розглядалося переважно як сімейне питання, що означало, що дитина була повністю підкорена волі батьків або опікунів. Це створювало підґрунтя для порушення прав дітей, натомість закріплення в Пакті тези щодо можливості втручання держави з метою захисту інтересів дітей надало правові гарантії їх захисту.

Оскільки жінки є найбільш вразливою групою, яка страждає від насильства, що здійснюється членами їх сімей (батьками, чоловіками, братами тощо), то для конкретизації цих прав людини були прийняті ряд міжнародних документів, одним із яких є Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (*URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text*), що була прийнята у 1979 році (набула чинності для України 12 березня 1981 року).

У Конвенції вказано, що держава має зобов'язання змінити соціальні та культурні уявлення щодо поведінки чоловіків і жінок з метою усунення забобонів, традицій та будь-яких інших проявів, що базуються на ідеї неповноцінності або переваги однієї зі статей, або на стереотипних уявленнях про ролі чоловіків і жінок. Стаття 16 Конвенції визначає обов'язок держави прикласти всі необхідні заходи для усунення будь-якої форми дискримінації щодо жінок у всіх аспектах шлюбу та сімейних відносин. Крім того, ця стаття націлена на захист не лише жінок, але і дітей, оскільки вона чітко стверджує, що при будь-яких діях в сім'ї, спрямованих на забезпечення рівноправ'я подружжя, інтереси дітей мають бути на першому

місці. Для виконання положень цієї Конвенції був утворений спеціальний орган - Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок (CEDAW). Для того, щоб держави могли визнати повноваження Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок у проведенні розслідування скарг приватних осіб, був укладений Факультативний протокол до Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_794#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_794#Text)) 6 грудня 1999 року (який набув чинності для України 12 липня 2003 року). Цей документ надає можливість подати індивідуальну або групову скаргу до зазначеного Комітету у разі виявлення фактів дискримінації за ознакою статі. На державу накладено обов'язок звітувати про виконання своїх зобов'язань раз у чотири роки. Цей звіт має відображати реальний стан речей у сфері захисту прав жінок та оцінювати ефективність державних заходів, спрямованих на забезпечення цих прав і безпеки жінок.

Конвенція про права дитини ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text)), прийнята 20 листопада 1989 року (набула чинності для України 27 вересня 1991 року), є першим обов'язковим документом для країн, які її ратифікували (Україна ратифікувала її 27 лютого 1991 року).

Конвенція закріплює обов'язок держав приймати всі необхідні законодавчі, адміністративні, соціальні і освітні заходи для захисту дітей від будь-якої форми фізичного або психологічного насильства, у тому числі образ чи зловживання, а також відсутності піклування, недбалого або брутального поводження та експлуатації, включаючи сексуальне насильство, з боку батьків, законних опікунів або будь-якої іншої особи, яка має обов'язки щодо дитини. Великим досягненням цього міжнародного акту є створення Комітету з прав дитини, основне завдання якого полягає в моніторингу виконання державами-учасницями їх зобов'язань, визначених у Конвенції. Одним зі засобів контролю є обов'язок держав подавати звіти кожні п'ять років про заходи, які вони прийняли для забезпечення визнаних у Конвенції прав і про прогрес, досягнутий у їх втіленні.

Рекомендація №19 Комітету ООН з ліквідації дискримінації стосовно жінок є першим міжнародним документом, що визначає поняття «насильства щодо жінок» як форми дискримінації за ознакою статі, що визнається як серйозна перешкода для жінок у користуванні правами і свободами на основі рівності з чоловіками.

Крім того, у цьому документі визначається насильство за ознакою статі, або гендерно обумовлене насильство, яке охоплює будь-які дії, що призводять до фізичних чи психологічних травм, або страждань, а також загрозу вчинення таких дій, примусове поведінкове втручання або обмеження свободи. Наголошується, що насильство за ознакою статі, включаючи домашнє насильство, погіршує можливість жінок використовувати свої

права та свободи відповідно до загальних норм міжнародного права або положень конвенцій про права людини. Державам-учасницям рекомендується розробити комплекс заходів для боротьби з домашнім насильством та його наслідками, серед яких важливо встановити зобов'язання забезпечити ефективний захист від домашнього насильства, впровадити ефективні процедури для подання скарг та засоби правового захисту, включаючи компенсації для постраждалих від насильства (*URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8781ea17-5407-4ee7-a52e-8e1739351ab9/content>*).

Не менш важливий міжнародний нормативно-правовий акт - Декларація ООН про викорінення насильства щодо жінок. Він описує останнє як будь-який акт насильства, що ґрунтується на статі та може призвести до фізичної, статевої або психологічної шкоди або страждань для жінок, а також загрози вчинення таких дій, примусу або неправомірного позбавлення волі, як у громадському, так і у приватному житті. Декларація вимагає, щоб держави продовжували втілювати політику з викорінення насильства проти жінок, не допускаючи при цьому жодних звичаїв, традиційних або релігійних мотивів, які виправдовували відмову від своїх зобов'язань.

Пекінська декларація та Платформа дій (*URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_507#Text*) (1995 р.) підкреслюють важливість забезпечення рівних прав і можливостей для чоловіків і жінок, доступ до ресурсів, а також рівний розподіл обов'язків у сім'ї. Це сприяє не лише благополуччю та процвітання індивідів та їхніх сімей, але й зміцнює демократію. Особливу вагу має визнання права жінок на контроль над усіма аспектами свого здоров'я, включаючи їхню фертильність, для реалізації їхнього потенціалу.

Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» (*URL: <https://nssu.gov.ua/genderna-rivnist/rezolyuciya-radi-bezpeki-oon-1325>*) (2000 р.) стверджує необхідність уваги до потреб і проблем жінок під час конфліктів, зазначаючи їх надмірну вразливість у цих ситуаціях. У документі висвітлено важливість збільшення ролі і участі жінок у процесах врегулювання конфліктів та миротворення. Основна ідея полягає в тому, щоб надати належну увагу правам жінок, залучити їх до процесів ухвалення рішень та вирішення конфліктів.

Варто зазначити, що 28 жовтня 2020 року Уряд України прийняв рішення про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року (*URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>*). Документ включає конкретні кроки, покликані створити умови для

забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у подоланні конфліктів, встановленні миру, процесах відновлення, протидії безпековим викликам, системній протидії насильству за ознакою статі та насильству, пов'язаному з конфліктом. Його положення мають відображатися у відомчих, регіональних та місцевих планах, програмах діяльності. Документом визначено 5 стратегічних цілей: 1. Жінки і чоловіки беруть рівноправну участь у прийнятті рішень щодо запобігання конфліктам, розв'язання конфліктів, постконфліктного відновлення на всіх рівнях та в усіх сферах, зокрема в секторі безпеки і оборони. 2. Створено гендерно чутливу систему ідентифікації безпекових викликів, запобігання цим викликам, реагування на них. 3. Процес постконфліктного відновлення, розбудови та впровадження системи перехідного правосуддя відбувається за принципами забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. 4. Держава забезпечує захист від насильства за ознакою статі, сексуального насильства (в умовах збройного конфлікту та в мирний час). 5. Виконавці Національного плану мають розвинути інституційну спроможність ефективно впроваджувати порядок денний «Жінки, мир, безпека» відповідно до міжнародних стандартів.

Ратифікація Верховною Радою України Стамбульської конвенції визначається як значима подія у боротьбі з домашнім насильством в Україні. Закон був прийнятий 20 червня 2022 року і підписаний Президентом України 21 червня 2022 року. Ратифікація конвенції мала місце із застереженням щодо невиконання державних компенсацій постраждалим від насильства до приведення національного законодавства у відповідність до Конвенції. Навіть якщо Україна взяла участь у підготовці Стамбульської конвенції як член Ради Європи, яку в подальшому підписала в 2011 році, шлях до ратифікації зайняв більше 10 років.

Наша думка полягає в тому, що ратифікація Стамбульської конвенції Україною є важливим кроком для поліпшення боротьби з домашнім насильством. Прийняття цієї конвенції визначає запобігання та боротьбу з домашнім насильством як юридичний зобов'язання перед міжнародним правом, а не просто питання політичної волі уряду. Зокрема, в Конвенції чітко стверджується, що насильство стосовно жінок і домашнє насильство не можуть бути приватною справою, і держава має прийняти тверду позицію та застосувати заходи для запобігання насильству, захисту потерпілих та покарання винних осіб. Крім того, ратифікація Конвенції сприятиме обміну інформацією між країнами щодо практики та підходів у боротьбі з домашнім насильством. Країни, які ратифікували Стамбульську конвенцію, повинні забезпечити криміналізацію таких злочинів як психологічне насильство, фізичне насильство, переслідування (сталкінг), сексуальне насильство (включаючи зґвалтування, яке охоплює різноманітні форми сексуальної активності без згоди потерпілої особи), примусовий шлюб, жіноче обрізання, примусовий аборт та примусову стерилізацію.

Варто зазначити, що окремі із зазначених діянь уже визнані злочинами в Україні.

Виконання Конвенції передбачає вжиття конкретних заходів для боротьби з насильством, таких як відкриття притулків, створення гарячих ліній», надання реабілітаційних послуг постраждалим, а також розробка стратегій боротьби з насильством. Міжнародна група експертів, відома як Група експертів з моніторингу застосування Конвенції (ГРЕВІО), відповідає за контроль за дотриманням конвенції державами-учасницями. Ця організація має право регулярно перевіряти виконання конвенції країнами-учасницями. Якщо ГРЕВІО виявляє невиконання умов конвенції, вона надає рекомендації з усунення порушень.

Основні засади Конвенції - запобігання, захист, відповідальність та координація політики - взаємопов'язані та необхідні для функціонування системи Конвенції як цілісного механізму. Кожен з цих принципів уособлює ряд стандартів, які держави можуть впроваджувати для створення ефективної системи запобігання та боротьби з гендерно зумовленим, зокрема домашнім, насильством.

Багато з норм Конвенції були включені до законодавства України через внесення змін у Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси, а також ухвалення законів «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

2. Національне законодавство щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

Національне законодавство, що стосується запобігання та протидії домашньому насильству, складається з різноманітних правових актів різної юридичної сили, таких як закони України, укази Президента України, постанови Верховної Ради України, накази відповідних міністерств та інші.

Передусім, українське законодавство щодо запобігання та протидії домашньому насильству ґрунтується на Конституції України ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text)), загальних нормативно-правових актах, які охоплюють питання запобігання та протидії домашньому насильству, а також на спеціальних нормативно-правових актах, які прямо висвітлюють ці аспекти. У Конституції України, яка є Основним Законом країни, не надається пряма згадка про домашнє насильство. Однак вона закріплює права та свободи людини і громадянина, які є важливими для запобігання насильства.

Точно, важливі права, які закріплені в Конституції, такі як право на життя, повагу гідності, свободу та особисту недоторканність, створюють основу для запобігання насильству. Крім того, до загальних нормативно-правових актів, спрямованих на недопущення насильства, можна віднести Закон України «Про соціальні послуги» ([URL:](#)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#n6>). Так, цей Закон встановлює основні принципи та правила, за якими надаються соціальні послуги з метою попередження складних життєвих обставин або зменшення їх негативного впливу на особу або сім'ю. До таких складних ситуацій належить і домашнє насильство.

Законом України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>) встановлено механізми вжиття заходів для запобігання насильства за ознакою статі, визначено суб'єктів, що здійснюють дії у цьому напрямі, і встановлено відповідальність за порушення законодавства України щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Закон України «Про охорону дитинства» (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>) визначає охорону дитинства як один із стратегічних пріоритетів України, необхідний для забезпечення національної безпеки та ефективності внутрішньої політики. Він спрямований на гарантування реалізації прав дитини на життя, здоров'я, освіту, соціальний захист та повноцінний розвиток у сімейному оточенні. Закон встановлює основні принципи державної політики у цій сфері, що базуються на захисті найкращих інтересів дитини. Положення даного закону зосереджені на гарантуванні права дітей на захист від будь-яких форм насильства, зокрема від домашнього насильства.

Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>) визначає організаційні та правові принципи соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю. Він стверджує, що одним із основних напрямків державної політики у цій сфері є здійснення соціально-профілактичної діяльності та проведення реабілітаційних заходів для відновлення соціальних та психологічних функцій дітей та молоді, що потерпіли від жорстокості та насильства, включаючи домашнє насильство.

Організаційно-правові засади щодо запобігання та протидії дискримінації з метою забезпечення рівних можливостей щодо реалізації прав і свобод людини та громадянина закріплює Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>). Його положення створюють умови в державі для протидії домашньому насильству, наголошуючи на рівності прав чоловіків та жінок та закріплюючи заходи захисту для уразливих категорій, зокрема дітей, від домашнього насильства.

Не менш важливим для національного законодавства є Закон України «Про Національну поліцію» (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n6>). Поліція, відповідно до покладених на неї завдань, уживає заходів для запобігання та протидії домашньому насильству або насильству за ознакою статі.

Зазначене повноваження більш конкретизовано в Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» ([URL:file:///C:/Users/xecow/Downloads/pi-ygkK780KTSbkQqN60L2shkT6AWPHU.pdf](file:///C:/Users/xecow/Downloads/pi-ygkK780KTSbkQqN60L2shkT6AWPHU.pdf)). Так, до повноважень уповноважених підрозділів органів Національної поліції України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству належать: виявлення фактів домашнього насильства та своєчасне реагування на них; прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства, зокрема розгляд повідомлень, що надійшли до кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, ужиття заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам з урахуванням результатів оцінки ризиків у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спільно з Національною поліцією України; інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи й соціальні послуги, якими вони можуть скористатися; винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдників; взяття на профілактичний облік кривдників та проведення з ними профілактичної роботи в порядку, визначеному законодавством; здійснення контролю за виконанням кривдниками спеціальних заходів протидії домашньому насильству впродовж строку їх дії; анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством; взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, відповідно до статті 15 Закону; звітування центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

У Законі України «Про прокуратуру» ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text)) зазначено, що прокуратура відповідає за нагляд за дотриманням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, включаючи виконання законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Крім того, органи прокуратури здійснюють контроль за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах та застосуванні інших заходів примусового характеру. В той час як Закон України «Про судоустрій і статус суддів» ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text)) встановлює структуру та принципи діяльності судової системи в Україні, яка діє на основі принципу верховенства права

відповідно до європейських стандартів. Він забезпечує право кожного на справедливий суд і визначає організацію та функціонування судів.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (*URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>*) встановлює юридичні принципи, які лежать в основі організації та функціонування адвокатської системи в Україні, а також визначає порядок та умови виконання адвокатської діяльності в країні.

Відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» (*URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#n77>*), особи, які стали жертвами домашнього насильства чи насильства з ознакою статі, мають право на отримання безоплатної вторинної правничої допомоги згідно з встановленими нормами Закону. Ця допомога може включати захист, представництво інтересів в судах, державних органах та перед іншими особами, а також підготовку документів процесуального характеру.

Мету, завдання, підстави, види пробації, правовий статус персоналу органу пробації та суб'єктів пробації визначає Закон України «Про пробацію» (*URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>*). У ньому закріплені наступні завдання: складання досудових доповідей про обвинувачених; контроль за особами, які мають виконувати громадські роботи, або тими, кому замінено покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк громадськими роботами, а також тими, хто звільнений від відбування покарання з випробуванням, вагітними жінками або матерями малолітніх дітей; виконання інших видів покарань, що не передбачають позбавлення волі; реалізація програм пробації для осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням; проведення соціально-виховної роботи з особами, засудженими; підготовка осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення; впровадження інших заходів з виправлення засуджених та запобігання повторним правопорушенням.

Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (*URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#n3>*) закріплені норми та принципи, які встановлюють права та обов'язки у сфері охорони здоров'я. Ці норми охоплюють юридичні, організаційні, економічні та соціальні аспекти забезпечення здоров'я громадян. Метою законодавства є сприяння гармонійному фізичному і духовному розвитку, підвищення працездатності та тривалості активного життя, запобігання захворюванням та інвалідності, а також покращення генетичного фонду.

Закон України «Про освіту» (*URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>*) регулює відносини, що виникають у процесі здійснення конституційного права на освіту,

визначає права та обов'язки фізичних та юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, і визначає компетенцію державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері освіти. Зокрема, згідно зі статтею 6 цього закону, керівник закладу освіти у межах своїх повноважень забезпечує створення безпечного освітнього середовища, вільного від насильства.

Правові засади, що регулюють діяльність органів і служб у справах дітей, а також спеціальних установ для дітей, які відповідають за забезпечення соціального захисту та профілактики правопорушень серед осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку, визначає Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (*URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#n48>*).

Перелічені закони мають на меті регулювання діяльності різних суб'єктів, які займаються протидією домашньому насильству. Вони визначають форми та методи реагування на випадки домашнього насильства для різних органів державної влади та недержавних інституцій, які мають відповідальність за таке реагування.

Під час притягнення до відповідальності за вчинення домашнього насильства та пов'язаних з ним правопорушень, а також застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству застосовуються кодекси України. Кодексом України про адміністративні правопорушення (*URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>*) передбачено адміністративну відповідальність за вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування.

Кримінальний кодекс України (*URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>*) передбачає кримінальну відповідальність за вчинення домашнього насильства, а також невиконання обмежувального припису або обмежувальних заходів, а також непроходження програми для осіб, які вчинили домашнє насильство.

Сімейним кодексом України (*URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>*) визначено основи виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів. Він чітко стверджує, що регулювання сімейних відносин має здійснюватися з максимальною увагою до інтересів дитини. Також Кодекс встановлює рівність прав та обов'язків дітей стосовно батьків, незалежно від їхнього шлюбного статусу. Забороняється будь-яка експлуатація дітей батьками, а також фізичне покарання або застосування інших методів покарання, що принижують гідність дитини. Кодекс також закріплює право дитини звертатися за захистом своїх прав та інтересів до відповідних державних та громадських установ. Крім того, батьки

мають право виступати як законні представники своєї дитини для захисту її прав.

Обмежувальні заходи, які суд може застосувати до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством закріплені в Кримінальному процесуальному кодексі України ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17)). Окрім цього, у Кодексі зазначається, що угода про примирення у кримінальних провадженнях щодо злочинів, пов'язаних із домашнім насильством, може бути укладена лише за ініціативи потерпілого, його представника або законного представника. Також, визначено поняття кримінального провадження у формі приватного обвинувачення, тобто це провадження, яке може бути розпочате слідчим, прокурором лише на підставі заяви потерпілого щодо кримінальних правопорушень, передбачених деякими статтями КК України, в тому числі статтями про домашнє насильство, незаконний аборт або стерилізацію, примушування до шлюбу, сексуальне насильство .

Наступний кодифікований акт - Цивільний кодекс України ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15)), який визначає різні рівні цивільної дієздатності залежно від віку особи. Поміж ними є повна цивільна дієздатність, часткова цивільна дієздатність та неповна цивільна дієздатність. Це враховує особливості правового статусу малолітніх та неповнолітніх осіб у справах цивільної відповідальності.

У Цивільному процесуальному кодексі України ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15)) глава 13 присвячена процедурі розгляду судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.

У вищевказаних кодифікованих актах закріплені основні положення, що стосуються визначення та криміналізації різних форм домашнього насильства, встановлення відповідальності за такі дії та визначення заходів для запобігання та протидії цьому явищу.

Один із ключових нормативно-правових актів на національному рівні, який регулює організаційні та юридичні аспекти боротьби з домашнім насильством, є Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text)). Цей закон, прийнятий 07.12.2017 та набрав чинності 07.01.2018, визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства; коло суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству; відповідальність за вчинення домашнього насильства та надання допомоги і захисту постраждалим особам тощо.

Для уточнення та розширення реалізації конкретних положень законів приймаються підзаконні нормативно-правові акти. Ці акти включають детальніші вказівки, які регулюють специфічні аспекти, що виникають в процесі реалізації законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. До них можна віднести: Постанови КМУ «Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року» від 10 жовтня 2018 р. № 728-р.; «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» від 22 серпня 2018 р. № 658; «Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі» від 22 серпня 2018 року №654; «Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі» від 22 серпня 2018 року №655; «Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі» від 20 березня 2019 р. № 234; «Деякі питання надання послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми, домашнього насильства, насильства за ознакою статі та насильства стосовно дітей» від 26 червня 2019 року №553; «Про затвердження типових положень про денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, та спеціалізовану службу первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі» від 21 серпня 2019 року №824; «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» від 01.06.2020 № 585; «Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року» від 24.02.2021 № 145. Накази: Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника: Наказ МВС України від 01 серпня 2018 р. № 654; Про затвердження Типової програми для кривдників: Наказ Мінсоцполітики від 01 жовтня 2018 року №1434; Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами: Наказ МОН України від 02 жовтня 2018 року №1047; Про утворення Державної установи «Кол-центр Мінсоцполітики з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей»: Наказ Мінсоцполітики від 11 грудня 2018 року №1852; Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих

осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги: Наказ МОЗ України від 01 лютого 2019 №278; Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України: Наказ МВС України від 25 лютого 2019 року №124; Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства: Наказ Мінсоцполітики та МВС України від 13 березня 2019 року №369/180; Про затвердження форм документів, із яких формується особова справа постраждалої особи, влаштованої до притулку для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Наказ Мінсоцполітики від 03 липня 2019 року № 1037 та ін.

3. Шляхи вдосконалення нормативно-правового забезпечення у сфері запобігання та протидії домашньому насильству в Україні

Як ми вже зазначали, однією з важливих подій у боротьбі з домашнім насильством в Україні стала прийнята Верховною Радою ратифікація Стамбульської конвенції. Закон про це був ухвалений парламентом 20 червня 2022 року. Україна приєдналася до низки тих країн, що вже ратифікували Стамбульську конвенцію. Ратифікація конвенції сталася з певними застереженнями, зокрема щодо виплати державних компенсацій жертвам насильства, поки національне законодавство не буде приведено у відповідність до вимог Конвенції. Незважаючи на те, що Україна брала участь у створенні Стамбульської конвенції як член Ради Європи і підписала її у 2011 році, процес ратифікації зайняв понад 10 років. Всеукраїнська рада церков і релігійних організацій висловила свою негативну позицію щодо ратифікації Конвенції, вважаючи, що відсутність можливості застережень щодо поняття «гендер» у контексті чоловічої та жіночої статі у Стамбульській конвенції становить загрозу для інституту сім'ї і подружжя в Україні (*URL: <https://uacrisis.org/uk/ratyfikatsiya-stambulskoyi-konventsiyi-tse-pytannya-nashoyi-prynalezhnosti-do-yevropejskoyi-spilnoty-ekspertka>*). Ми підтримуємо точку зору Медведської В.В., яка вважає, що такі твердження мають непідтверджену основу, оскільки термін «гендер» у Стамбульській конвенції не замінює біологічне розуміння «статі» або терміни «жінки» і «чоловіки». Використання терміну «гендер» відзначає скоріше те, що нерівність, стереотипи та насильство не впливають з біологічних відмінностей, але більше з соціальних конструкцій, таких як установки та погляди на роль жінок і чоловіків у суспільстві (*Медведська В.В., 2022*). Поняття «гендеру» і «гендерної рівності» не є новими або несумісними з законодавством України. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», що прийнятий у 2005 році і досі діє, використовує термін «гендерна рівність» для підтримки рівних прав і можливостей для

жінок і чоловіків. Цей закон надає можливість обом статям брати участь у всіх сферах суспільного життя на одних і тих самих умовах. Науковці Є. Кузьменко і Н. Голуб вважають, що Стамбульська конвенція не має на меті регулювання сімейного життя або встановлення конкретної структури сім'ї, оскільки в ній відсутнє визначення терміну «сім'я» і не встановлюється конкретний тип сімейних стосунків. Головною метою Стамбульської конвенції є запобігання насильству проти жінок загалом, зокрема домашньому насильству ([URL: https://rm.coe.int/ukr-2020-brochure-ic-myths-and-facts-ukr-25112020/1680a07ee9](https://rm.coe.int/ukr-2020-brochure-ic-myths-and-facts-ukr-25112020/1680a07ee9)). Ми вважаємо, що ратифікація Стамбульської конвенції Україною є необхідним кроком для поліпшення боротьби з домашнім насильством. Прийняття Стамбульської конвенції зробить запобігання та протидію домашньому насильству юридичним обов'язком країни згідно з міжнародним правом, а не лише питанням наявності політичної волі в уряді. Крім того, у Стамбульській конвенції чітко встановлюється, що насильство щодо жінок та домашнє насильство не можуть бути розглянуті як особиста справа, а держава має взяти на себе відповідальність і прийняти рішучі заходи для запобігання насильства, захисту жертв і покарання винних. Ратифікація Стамбульської конвенції сприятиме обміну інформацією між країнами про практики та підходи у боротьбі з домашнім насильством. Експерти Ради Європи будуть контролювати виконання конвенції і можуть надавати поради та рекомендації, спрямовані на краще запобігання насильству, захист потерпілих та кримінальне переслідування винних. У свою чергу, Україна матиме можливість вимагати посилення відповідальності кривдників за кордоном та ініціювати притягнення до відповідальності українців, що порушують закон за межами країни. Крім того, країни, що ратифікували конвенцію, зобов'язані криміналізувати такі злочини, як сталкінг, сексуальне насильство, психологічне насильство, фізичне насильство, примусовий шлюб, жіноче обрізання, примусовий аборт та стерилізацію. Багато з цих злочинів вже визнані злочинами в Україні, наприклад, сексуальне насильство, незаконне проведення абортів або стерилізації, примушування до шлюбу, а також психологічне, фізичне насильство і каліцтво статевих органів, які визнані злочинами домашнього насильства. Таким чином, у Кримінальному кодексі України потрібно встановити кримінальну відповідальність за дії, що можна визначити як переслідування. Під переслідуванням слід розуміти умисні систематичні незаконні дії, які можуть викликати в особи обґрунтований страх за її життя або здоров'я, життя чи здоров'я членів сім'ї, близьких родичів або значно погіршити якість їхнього життя.

Наявність в Україні адміністративної відповідальності за фізичне та психологічне насильство не суперечить вимогам Стамбульської конвенції стосовно обов'язкової криміналізації цих дій. Згідно зі статтею 33 цього міжнародного правового акту,

криміналізація передбачена лише для умисної поведінки, яка призводить до серйозного порушення психічної цілісності шляхом застосування примусу або погроз ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text)). З аналізу зазначеної статті можна зробити висновок, що якщо умисна поведінка не призводить до серйозного порушення психічної цілісності, то вона може бути піддана адміністративному, а не кримінальному стягненню. Однією з основних умов для криміналізації фізичного насильства є його вчинення щодо іншої особи. Таким чином, Рада Європи зосереджує увагу на кількісному аспекті випадків фізичного насильства, які можуть призвести до кримінальної відповідальності. У зв'язку з цим, наявність адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства в Україні може сприяти боротьбі з кривдниками у випадках, коли їхні дії не відповідають кримінальним критеріям для кваліфікації як злочин «Домашнє насильство». Це надає можливість вживати ефективних заходів контролю і покарання за неприпустиму поведінку, що сприяє підвищенню захисту потенційних жертв та попередженню насильства в сімейному оточенні. Прийняття Закону про запобігання та протидію домашньому насильству, криміналізація цього явища та внесення змін до законодавства для регулювання питань, пов'язаних з ним, є позитивним кроком у боротьбі з цим проблемним явищем. Однак існує значна кількість нерегульованих питань, таких як розробка системи оцінки ризиків у випадках повторного вчинення домашнього насильства. Наприклад, відсутність такої системи, яка б схожа на ту, що використовується для працівників поліції для прийняття термінових заходів у перший раз. Хоча суд накладає обмежувальний припис на кривдника, вимагаючи від Національної поліції контролювати його поведінку та проводити з ним профілактичну роботу для запобігання подальшого насильства, законодавство не чітко визначає, як саме повинен здійснюватися цей контроль та профілактична діяльність. Це може викликати сумніви в ефективності виконання таких вимог на практиці. Отже, на законодавчому рівні слід чітко визначити, що розуміється під контролем за поведінкою кривдника та яким чином здійснюється профілактична робота працівників поліції з ним, оскільки без належного нормативного врегулювання це може лишатися лише на рівні декларацій. Крім того, існує проблема примусового виконання судових рішень щодо обмежувальних приписів, оскільки органи державної виконавчої служби та приватні виконавці не зазначені серед суб'єктів, відповідальних за це, у зазначеному Законі. На практиці це часто призводило до відмови у відкритті виконавчого провадження щодо примусового виконання рішень суду про видачу обмежувального припису. Хоча суди потім зазвичай підтримували стягувача та скасовували такі відмови, проте ця проблема існує і потребує врегулювання на законодавчому рівні. Досягнення мети адміністративної відповідальності, зокрема, в сфері захисту жінок від

домашнього насильства, безпосередньо пов'язане з конкретними адміністративними стягненнями. Ефективність застосування таких стягнень залежить від виду адміністративного покарання та впливу, який воно має на правосвідомість кривдника та інших осіб з метою запобігання новим або повторним адміністративним порушенням. Тому виникає питання про визначення ефективності адміністративних санкцій за порушення, передбачені статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Згідно з поточним законодавством, за порушення, передбачене статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, може бути застосовано штраф від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до десяти діб. Ми підтримуємо думку Н. Лесько, яка вважає, що така адміністративна відповідальність не є ефективним засобом протидії домашньому насильству. Крім того, за її думкою, стягнення, передбачені статтею 173-2, не мають достатнього профілактичного впливу (Лесько Н. В., 2019). Ми вважаємо, що поточний розмір штрафу, який накладається на осіб, винних у домашньому насильстві, не ефективний і не забезпечує відповідного впливу на таких правопорушників для уникнення повторних порушень. Застосування вищого штрафу може бути обґрунтованим, якщо кривдником є особа, що не перебуває у шлюбі з постраждалою, але спільно проживає з нею та іншими членами сім'ї. У такому випадку сплата штрафу може вплинути на фінансове становище всієї сім'ї та майнові права постраждалої. Боязнь подальших негативних наслідків може зробити постраждалу особу більш обережною у зверненні до державних органів після насильства, що може ускладнити виявлення та реагування на подібні випадки у майбутньому. Науковці вбачають, що громадські роботи є найбільш відповідним видом адміністративного покарання для скоєння правопорушення, передбаченого статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Це пояснюється тим, що громадські роботи не обмежують майнові права особи, що водночас сприяє мотивації постраждалої особи звернутися до правоохоронних органів у випадку домашнього насильства. Більше того, призначення цього виду робіт матиме виховний ефект, оскільки, як показує практика, часто виконувані роботи, які призначають органи місцевого самоврядування, спрямовані на покращення порядку в громадських, або публічних, місцях. Деякі дослідники вважають, що застосування адміністративного арешту у випадках домашнього насильства є не дуже ефективним. Наприклад, О. Коломоєць вказує, що адміністративний арешт має бути застосований лише винятково як захід у разі домашнього насильства, оскільки згідно з частиною 3 статті 328 Кодексу України про адміністративні правопорушення, особи, які зазнають адміністративний арешт, не отримують заробітну плату за місцем основної роботи протягом перебування під

арештом (*Коломоєць О. Д., 2011*). О. Ковальова вказує, що хоча застосування адміністративного арешту дозволяє потерпілій від домашнього насильства мати певний період відпочинку від агресії з боку кривдника під час його арешту, проте коли правопорушник повертається додому, він може виявити ще більшу агресію, вважаючи, що його жертва змусила його пройти адміністративний арешт. Це може призвести до того, що в подальшому, коли станеться новий випадок насильства в сім'ї, жертва може вирішити не звертатися до правоохоронних органів, боячись подальших страждань (*Ковальова О. В.с. 2008*).

На нашу думку, адміністративний арешт, як найбільш строге адміністративне покарання, повинен бути застосований до винної особи. Це через те, що арешт передбачає тимчасове позбавлення волі на строк до п'ятнадцяти діб і примусове залучення правопорушників до фізичних робіт, спрямованих на запобігання подібним правопорушенням у майбутньому. В науковій літературі було висловлено потребу в посиленні адміністративної відповідальності за випадки домашнього насильства.

Також, потрібно зосередитися на індивідуальній профілактичній роботі, використовуючи різноманітні методи, технології та програми з протидії насильству в родині, спрямовані на вирішення конфліктів та збереження родинних відносин. Ми вважаємо, що в разі першого випадку домашнього насильства, яке становить адміністративне правопорушення, крім основного стягнення, визначеного у статті 173-2 КУпАП, обов'язковим є направлення кривдника на проходження програми для кривдників. Згідно зі статтею 39-1 КУпАП, суд під час розгляду питання про застосування стягнення вирішує, чи слід направити особу, яка вчинила домашнє насильство, на проходження такої програми. Це вказує на те, що суд вирішує, чи направити кривдника на проходження програми для осіб, які скоїли насильство в родині, під час розгляду питання про накладення стягнення. Отже, законодавець не врахував ситуацію, коли суд закриває справу через закінчення строків накладення адміністративного стягнення. Саме направлення кривдника на проходження такої програми може сприяти його виправленню, усвідомленню протиправності вчиненого ним діяння і запобігти повторенню цього порушення. Отже, для вирішення виявлених недоліків пропонується внести відповідні зміни до статті 39-1 КУпАП. Є

Також, є декілька процесуальних аспектів, які ускладнюють або перешкоджають притягненню кривдника до адміністративної відповідальності за домашнє насильство. Один з них - це строк, протягом якого можна застосувати адміністративне стягнення за вчинення такого правопорушення, який зараз складає три місяці з моменту вчинення дії. Ми вважаємо, що цей строк слід збільшити до шести місяців, щоб уникнути ситуацій, коли кривдник уникає адміністративної відповідальності через закінчення строків накладення стягнення. Ще однією

серйозною проблемою, яка потребує негайного вирішення, є неправильна оформлення матеріалів адміністративних справ щодо домашнього насильства, що призводить до їх повернення судами для усунення недоліків. Це неприпустима ситуація, яка спричиняє в кривдника відчуття безкарності і створює враження відкладання державою вирішення проблеми. Важливо, щоб справи про домашнє насильство розглядалися у суді протягом доби, як це передбачено у статті 277 КУпАП. Проте, відповідно до інформації на веб-сайті судової влади, час від надходження матеріалів до суду до фактичного прийняття рішення значно перевищує встановлений термін, що свідчить про порушення даного положення на практиці. Крім того, ця норма не відповідає положенням статті 277-2 КУпАП, згідно з якою повістка особі, яка стягується до адміністративної відповідальності, має бути вручена не пізніше, ніж за три доби до дня розгляду справи в суді, де зазначаються дата та місце розгляду справи. Наразі установлений термін розгляду справи протягом однієї доби не забезпечує ефективне повідомлення кривдника про розгляд справи щодо домашнього насильства і ускладнює своєчасне проведення судового процесу. Враховуючи важливість швидкого судового розгляду справ про домашнє насильство та потребу забезпечення інформування кривдника про цей процес, ми пропонуємо збільшити термін розгляду справи з однієї доби до трьох днів. Також необхідно вдосконалити механізм кримінальної відповідальності за ухилення від виконання судових рішень, які містять обмежувальні приписи. Наприклад, згідно зі статтею 390-1 Кримінального кодексу України, за умисне невиконання обмежувальних приписів передбачена відповідальність у вигляді можливого арешту строком до шести місяців або обмеження волі строком до двох років. Згадана стаття в Кримінальному кодексі України була включена завдяки прийняттю Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 6 грудня 2017 року № 2227-VIII ([URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#Text)).

Оскільки рішення суду щодо встановлення обмежувальних приписів має значний вплив на поведінку кривдника, верхня межа покарання за невиконання цих приписів зазнає критики, оскільки вона менш сувора, ніж за невиконання звичайних судових рішень. Це може послабити силу рішення суду та його ефективність у врегулюванні ситуацій домашнього насильства. У зв'язку з цим, ми підтримуємо ідею посилення кримінальної відповідальності за невиконання кривдником рішення суду щодо обмежувальних приписів. Це дозволить збільшити санкції за невиконання таких приписів, зміцнюючи тим самим авторитет судових рішень у випадках домашнього насильства.

Наразі актуальним є впровадження в Україні системи притулків для жертв домашнього насильства. У листопаді 2016 року за підтримки Програми розвитку ООН було створено перший спеціалізований заклад для таких осіб, а подібні ініціативи з'явилися у багатьох містах країни за допомогою міжнародних донорів. Послуги у цих притулках надаються безоплатно, включаючи проживання, психологічну та юридичну підтримку, а також необхідні предмети для побуту. Однак кількість доступних притулків та їхня потужність для прийому потерпілих від домашнього насильства є обмеженими. Ми підтримуємо цю ініціативу та вважаємо її позитивним кроком у протидії цьому соціальному проблемі.

Таким чином, основними шляхами удосконалення нормативно-правового забезпечення у сфері запобігання та протидії домашньому насильству в Україні, є наступні: введення кримінальної відповідальності за переслідування, посилення адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства через підвищення санкцій за статтею 173-2 КУпАП, збільшення терміну накладення адміністративного стягнення на кривдника та строку розгляду адміністративних справ про домашнє насильство, поліпшення процесуального порядку повідомлення особи про розгляд справи про домашнє насильство, введення кримінальної відповідальності за невиконання рішення суду, яким встановлено обмежувальний припис, та розширення мережі притулків для жертв домашнього насильства.

Висновки. В Україні правові основи запобігання та протидії домашньому насильству складаються з міжнародного та національного законодавства. Міжнародна спільнота активно працює над розробкою ефективних засобів протидії цьому явищу протягом тривалого часу. Національне законодавство України в цій сфері базується на міжнародних стандартах боротьби з домашнім насильством.

Домашнє та гендерно зумовлене насильство є проблемою, що торкається великої кількості сімей та осіб як у всьому світі, так і в Україні. Тому держава не може ігнорувати це явище. Українське законодавство в цій сфері постійно розвивається: у 2017 році було прийнято Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», а у 2022 році Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству проти жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульську конвенцію). Крім того, була схвалена Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року.

Україна, відтінюючи прогресивні світові тенденції, впроваджує гендерний підхід у вирішенні проблеми запобігання та протидії домашньому насильству на законодавчому рівні та створює юридичні механізми захисту від домашнього насильства не лише для жінок, але й для всіх осіб, що страждають від насильницьких дій з боку інших членів сім'ї.

References:

- Мороз О.Б., Хатнюк Ю.А. Роль органів Національної поліції в запобіганні та протидії домашньому насильству. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. № 80, 2023. С.513-521. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.78>.
- Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
- Декларація прав дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
- Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text
- Факультативний протокол до Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_794#Text
- Конвенція про права дитини: ратифіковано Постановою ВР України від 27.02.91 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
- Запобігання та протидія домашньому насильству: підручник / О.В. Ковальова, А.І. Берендєєва. Одеса: ОДУВС. 2022. 368 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8781ea17-5407-4ee7-a52e-8e1739351ab9/content>
- Пекінська декларація. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_507#Text
- Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека». URL: <https://nssu.gov.ua/gendernarivnist/rezolyuciya-radi-bezpeki-oon-1325>
- Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року: Розпорядження КМУ від 28 жовтня 2020 р. № 1544-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>
- Конституція України від 28.06.1996 р. *Відом. Верх. Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141
- Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#n6>
- Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
- Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
- Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>
- Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>
- Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n6>
- Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» / кол. авт. ; за заг. ред. К. Б. Левченко, К. В. Павліченко, В. В. Чернея. Київ : МВС України ; Нац. акад. внутр. Справ. 2020. 396 с.
- Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
- Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
- Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
- Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#n77>

Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>

Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#n3>

Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#n48>

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. №4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. *Відом. Верх. Ради України*. 2018. № 5. Ст.35.

Ратифікація Стамбульської конвенції – це питання нашої приналежності до європейської спільноти. Сайт Українського кризового медіацентру. URL: <https://uacrisis.org/uk/ratyfikatsiya-stambulskoyi-konventsii-tse-pytannya-nashoyi-prynalezhnosti-do-yevropejskoyi-spilnoty-ekspertka>.

Медведська В.В. Правові засади захисту жінок від домашнього насильства: дис. ...доктора філософії : 081 «Право». Київ, 2022. 276 с. URL: https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/diss/gorbunovoyi/d_gorbunovoyi.pdf.p7s

Міфи і факти про Стамбульську конвенцію. URL: <https://rm.coe.int/ukr-2020-brochure-ic-myths-and-facts-ukr-25112020/1680a07ee9>

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text

Лесько Н. В. Адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері захисту дітей від насильства та інших протиправних дій: дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук: 12.00.07. Львів. 2019. 489 с.

Коломоець О. Д. Проблеми удосконалення системи адміністративних стягнень за вчинення насильства в сім'ї. Форум права. 2011. №1. С. 489-495.

Ковальова О. В. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо попередження насильства в сім'ї: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: 12.00.07. Х. 2008. 238 с.

Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: Закон України від 06 грудня 2017 р. № 2227-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#Text>